

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено
на засіданні катедри української мови
імені проф. Івана
Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного
університету
імені Івана Франка

(протокол № від грудня 2023 р.)

Завідувач катедри З.О.
Купчинська

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Риторика в сучасному комунікативному просторі»
з циклу загальноуніверситетських дисциплін (гуманітарного і соціально-
економічного спрямування)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Львів - 2024

Назва курсу	Риторика в сучасному комунікативному просторі
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Катедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань. Спеціальність Спеціалізація
Викладачі курсу	Сус І.Р., кандидат філологічних наук
Контактна інформація викладачів	irynasus2014@ukr.net Головний корпус ЛНУ ім. Івана Франка, каб. 234 м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Онлайн консультації за попередньою домовленістю.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Міжуніверситетська вибіркова дисципліна «Риторика в сучасному комунікативному просторі» викладається для студентів гуманітарного і соціал-економічного спрямування. Дисципліна викладається в 6 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Риторика в сучасному комунікативному просторі» посідає важливе місце в підготовці спеціалістів гуманітарної та соціально-економічної сфери. Основні завдання курсу – ознайомити студентів із основними поняттями та законами риторики, сформувати в них навички створювати тексти промов та уміння правильно використовувати лексичні засоби української мови в професійній діяльності.
Мета та цілі курсу	Мета курсу «Риторика в сучасному комунікативному просторі» – сформувати в студентів систематизовані наукові знання про історію розвитку риторики, виробити в них практичні навички створювати тексти промов різної комунікативної спрямованості та використовувати лексичні ресурси української мови у фаховій комунікації. Цілі курсу – ознайомити студентів із досягненнями сучасної риторики; навчити принципів ораторського мистецтва,

	сформувати навички мовленнєвої культури українського усного та писемного мовлення.
--	--

**Література
для вивчення
дисципліни**

Рекомендована література

Основні джерела

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004.
2. Коваленко С.М. Сучасна риторика: навч.-практ. посіб.. Тернопіль, 2007.
3. Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посіб. Київ, 2001.
4. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль, 2000.
5. Риторика: підручник / З. Куньч, Г. Городиловська, І.Шмілик. Львів, 2017.

Додаткові джерела

6. Бабич Н. Д. Основи риторики: практикум. Чернівці: Рута, 1999.
7. Бузько С. Поняття стилїстичної маркованості мовних одиниць (загальнотеоретичний аспект). Науковий вісник Криворіз. держ. пед. ун-ту: зб. наук. пр. *Філологічні студії*. 2018. Вип. 17. С. 110–124.
8. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посібник. Київ, 2006.
9. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навч. посіб. Львів, 2017.
10. Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталїстської теорії риторики. Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2008. № 4 . С.26–31.
11. Довідник з культури української мови: посіб. / За ред. С.Я.Єрмоленко. Київ, 2005.
12. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020.
13. Загнітко А. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк, 2008.
14. Залїпська І. Порушення літературних норм у мові прямого ефіру. *Культура слова*. 2016. № 84. С. 151–160.
15. Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. / 2-ге вид. Київ, 2006.
16. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: підручник. Київ, 2003.
17. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навч. посіб. Київ, 2019.
18. Сагач Г.М. Словник термінів красномовства. Золотослів. Київ, 1993.
19. Сербенська О. Риторика як наука про успішну мовну комунікацію: Лекція. *Записки «Перекладацької майстерності 2000-2001»*. / Львівський національний університет ім. І.Франка. Львів, 2002. Т. 3. С. 122–135.
20. Струганець Л. , Бобесюк О., Веремчук О. Культура мови : від теорії до практики : монографія. Тернопіль, 2015.
21. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997.
22. Шинкарук В. Д., Тєслук В. М. Основи риторики: навч. посіб. Київ, 2021.

Тривалість курсу	Один семестр (1)
Обсяг курсу	Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 години практичних занять і 58 години самостійної роботи. 3 кредитні ЄКТ
Очікувані результати навчання	<p><i>У результаті вивчення курсу студент повинен знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • предмет, завдання риторики та її зв'язок з іншими науками; • основні терміни, поняття й закони риторики; • історію риторики та її персоналії; • види та жанри ораторського мистецтва; • структуру риторичних текстів; • засоби красномовства; • основні етапи підготовки промови; • комунікативні якості мовлення оратора; • основні елементи процесу комунікації; • функціональні стилі української мови; • компоненти культури мовлення; • мовленнєві жанри й дискурси. <p><i>Уміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • правильно створювати композицію промови; • вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фаховою проблематики; • вирішувати комунікативні завдання в конкретній ситуації спілкування; • логічно правильно, точно, етично висловлювати свої думки відповідно до змісту та адресата; • володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія); • аналізувати власний виступ та промови інших ораторів; • володіти нормами мовної культури.
Ключові слова	культура мови, ораторське мистецтво, мовна комунікація, мовна особистість, мовленнєві жанри й дискурси, риторика, функціональні стилі української мови.
Формат курсу	Очний, дистанційний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий	Залік

контроль, форма	
Пререквізити	
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Курс «Риторика в сучасному комунікативному просторі» передбачає застосування проектно орієнтованого навчання, що виявляється у використанні прийомів пояснення та бесіди в процесі вивчення риторики; застосування презентаційних методів для ознайомлення жанрами риторики; структурного методу для розгляду елементів публічного виступу, описового методу для характеристики української лексики з погляду нормативності.
Необхідне обладнання	Проектор, комп'ютер, мультимедійна дошка
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Загальний результат у балах складає суму результатів за кожен вид навчальної діяльності:</p> <p>Робота на практичних заняттях: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20;</p> <p>модульний контроль: 30 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30;</p> <p>іспит: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми самостійними дослідженнями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента, є підставою для незарахування визначеного завдання. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати практичне заняття та зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання завдань, передбачених курсом.</p> <p>Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Ураховуються бали, набрані за виконання практичних завдань, виступи з доповідями та рецензіями на семінарах, участь в обговоренні. Ураховується присутність та активність студента на практичних заняттях. Не толерується користування мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань та ін.</p>

<p>Питання до заліку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття риторики 2. Предмет і основні завдання риторики. 3. Зв'язок риторики з іншими науками 4. Закони риторики. 5. Жанри риторики. 6. Ораторське мистецтво у Стародавній Греції (Арістотель, Сократ, Платон). 7. Ораторське мистецтво у Стародавньому Римі (Цицерон). 8. Середньовічне європейське красномовство. 9. Ораторське мистецтво в Україні. 10. Неориторика 11. Структура ораторського твору. 12. Формування риторичної культури особистості. 13. Методика та етапи підготовки промови. 14. Логіка та емоції у промові. 15. Поняття «мовна особистість». 16. Мовні засоби емоційності в промові. 17. Функціональні стилі української мови. 18. Стилiстичне використання лексичних одиниць. 19. Комунікативні ознаки культури мовлення. 20. Мовленнєві жанри й дискурси.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
2 год.	МОДУЛЬ І. Риторика як наука. Предмет і завдання риторики. Теоретичні засади риторики	лекція	Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. / 2-ге вид. Київ, 2006; Онуфрієнко Г. С. Риторика: навч. посіб. Київ, 2019.		
2 год.	Структура риторики. Зв'язок риторики з іншими науками	практичне заняття	Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. / 2-ге вид. Київ, 2006; Онуфрієнко Г. С. Риторика: навч. посіб. Київ, 2019.	Розвиток риторики в Середньовіччі 5 год.	
2 год.	Становлення та історія розвитку риторики	лекція	Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. Київ, 2006.; Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики. <i>Вісник Державної академії керівних кадрів</i>	Українське красномовство в XIII–XVII ст. 5 год.	

			культури і мистецтв. 2008. № 4 . С. 26–31.		
2 год.	Класична риторика. Історія української риторики. Неориторика	практичне заняття	Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007.		
2 год.	МОДУЛЬ II. Види ораторського мистецтва	лекція	Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль, 2007.; Риторика: підручник / З. Куньч, Г. Городиловська, І.Шмілик. Львів, 2017.	Жанри риторики 5 год.	
2 год.	Ораторське мистецтво в комунікативній практиці	практичне заняття	Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. / 2-ге вид. Київ, 2006.; Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль, 2007.	Академічна риторика 5 год.	
2 год.	Структура ораторського твору.	лекція	Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. / 2-ге вид. Київ, 2006.; Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль, 2007.		

2 год.	Принципи та засади формування публічного виступу. Структура ораторського твору.	практичне заняття	Бабич Н. Д. Основи риторики: практикум. Чернівці: Рута, 1999.	Етапи підготовки промови 5 год.	
2 год.	Мовна комунікація. Дискурс.	лекція	Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004.; Загнітко А. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк, 2008.	Види дискурсів. 5 год.	
2 год.	Специфіка та структура дискурсу	практичне заняття	Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004.; Загнітко А. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк, 2008.		
2 год.	Риторика та функціональні стилі української мови	лекція	Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: підручник. Київ, 2003.; Литвин Л. Правильність як основна комунікативна властивість мовлення. <i>Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова</i> . Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання. 2019.; С. 106–111.; Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посіб.	Риторика і культура мовлення. 5 год.	

			Київ, 2001.		
2 год.	Культура усного й писемного мовлення. Зміни стилістичному статусі лексико-літературної мови.	практичне заняття	Заліпська І. Порухення літературних норм у мові прямого ефіру. <i>Культура слова</i> . 2016. № 84. С. 151–160.; Струганець Л., Бобесюк О., Веремчук О. <i>Культура мови : від теорії до практики : монографія</i> . Тернопіль, 2015.	Експресивні стилістичні засоби 5 год.	
2 год.	Засоби образного мовлення в мовленні оратора	лекція	Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. <i>Стилістика української мови: підручник</i> . Київ, 2003.	Стилістична культура мовлення. 5 год.	
2 год.	Способи увиразнення публічного мовлення	практичне заняття	Довідник з культури української мови: посіб. / За ред. С.Я.Єрмоленко. Київ, 2005.; Заболотний О., Заболотний В. <i>Правильне мовлення</i> . Київ, 2020.	Стилістичне використання неологізмів 5 год.	
2 год.	Риторика як засіб формування мовної особистості. Засади професійного ораторського мистецтва.	лекція	Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Мельник В.В. <i>Етика ділового спілкування: навч. посіб.</i> Львів, 2017.	Обсяг поняття «мовна особистість» 4 год.	

2 год.	Комунікативні ознаки культури мовлення. Виразальні засоби в різних стилях мовлення.	практичне заняття	Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004; Мацько Л., Мацько О. Риторика: навч. посіб. Київ, 2006.	Професійна мовнокомунікативна компетенція 4 год.	

